

Yttrande över betänkandet "Låt fler forma framtiden" (SOU 2016:5)

Sammanfattning

Solna stad har beretts möjlighet att inkomma med yttrande till Kulturdepartementet avseende "Låt fler forma framtiden; betänkande av 2014 års demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande" (SOU 2016:5).

Regeringen beslutade 2014 att uppdra till en särskild utredare att ta fram ett förslag på åtgärder för att öka möjligheten till inflytande för de förtroendevalda inom ramen för de representativa beslutsformerna samt stärka enskilda individer eller flera individers möjlighet till inflytande och delaktighet över det politiska beslutsfattandet mellan valen.

Betänkandet belyser möjligheten till påverkan genom folkomröstningar, folkmotioner, medborgardialoger, de förtroendevaldas villkor, den lokala politikens organisation och den sociala representationen i politiken utifrån de förutsättningar och utmaningar dagens samhälle står inför.

Stadsledningsförvaltningens kommentarer behandlar inte det stora delar av innehållet i betänkandet som rör de politiska partiernas ansvarsområden och representation.

Betänkandet föreslår ändringar i kommunallagen men innehåller även förslag på hur de demokratiska processerna och representativiteten kan förstärkas i olika avseenden, utan att kommunallagen ändras.

Ändringarna i kommunallagen föreslås i huvudsak träda i kraft 1 juli 2017. De ändringar som berör de förtroendevalda och deras uppdrag föreslås dock träda i kraft senare, 1 januari 2019.

Den nya lagen om försöksverksamhet om sänkt röstålder vid kommunala val och folkomröstningar föreslås träda i kraft 1 juli 2017 och gälla t o m 31 december 2022.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta tjänsteskrivelsen som sitt yttrande över kulturdepartementets betänkande "Låt fler forma framtiden" (SOU: 2016:5).

Stadsledningsförvaltningens synpunkter

De förtroendevalda

Idag kan kommunfullmäktige besluta att förtroendevalda som är utsedda av kommunfullmäktige får behålla sina uppdrag trots att dessa upphört att vara valbara på grund av byte av folkbokföringsadress. I betänkandet föreslås en ändring i kommunallagen som innebär att denna möjlighet återstoden av mandatperioden, även ska omfatta fullmäktigeledamöter. I en storstadsregion med många närliggande grannkommuner förekommer det att förtroendevalda flyttar tillfälligt under pågående mandatperioden på grund av exempelvis studier på annan ort, eller andra skäl, varför stadsledningsförvaltningen tillstyrker förslaget.

I betänkandet föreslås att kommunfullmäktige ska få besluta att en förtroendevald på heltid eller betydande del av heltid ska beviljas ledighet från sitt uppdrag under en tidsbegränsad period, dock högst 1 år, vid föräldraledighet. Detta gäller även förtroendevalda som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga. Av fullmäktiges beslut ska framgå hur lång ledigheten är och om arvode, pension och andra ekonomiska förmåner utgår under ledigheten. En ersättare, för den föräldraledige eller sjukskrivne i nämnder och kommunstyrelse, får också utses av fullmäktige under ledigheten. Stadsledningsförvaltningen tillstyrker detta förslag av ändring i kommunallagen då möjligheten för förtroendevalda att kombinera familjeliv med det politiska uppdraget tidigare varit oreglerat i kommunallagen. De lokala regelverken, även det i Solna, har medgett ledighet, men har samtidigt varit oklara i sin tolkning.

I betänkandet konstateras att partistödet är i behov av en översyn för att klargöra att partistödet används på ett ändamålsenligt sätt. Om det är aktuellt att se över partistödet föreslår utredaren att det ska ske i en egen utredning, vilket är en lämplig ordning.

Folkmotion och folkinitiativ

Stadsledningsförvaltningen tillstyrker förslaget att genom ändring i kommunallagen avskaffa medborgarförslaget och istället införa en folkmotion. Folkmotionen kan anmälas av alla som är folkbokförda i en kommun oavsett ålder. Förutsättningen att folkmotionen får samla namn under en prövningsperiod om sex månader och väcka den i kommunfullmäktige om den får stöd av minst en procent av kommunens invånare, bedömer stadsledningsförvaltningen säkerställer den representativitet och förankring av förslaget finns hos kommuninvånarna, som idag saknas i det nuvarande medborgarförslaget.

Processen för folkinitiativ (även folkmotionen) underlättas genom namnunderskrifter att samla in digitalt på en nationell webbportal, vilket tillstyrks av stadsledningsförvaltningen. I betänkandet föreslås även att antalet namnunderskrifter för att väcka folkinitiativ ska motsvara antalet röstberättigande som fanns i kommunen på valdagen vid senaste ordinarie val. För Solna som är en mycket expansiv kommun kan det innebära stora skillnader på antalet namnunderskrifter som krävs vid ett folkinitiativ och istället bör en mer dagsaktuell information inhämtas från folkbokföringsdatabasen. Solna stad föreslår invånarantalet årligen stäms av, på samma sätt som sker för de skattepliktiga, det vill säga 1 november.

Allmän politisk debatt

Förslaget om att ändra kommunallagen så att kommunfullmäktiges presidium kan besluta om att kalla till en allmän politisk debatt rörande ett specifikt ämne i kommunfullmäktige, utan samband med annan handläggning, tillstyrks av

stadsledningsförvaltningen. Det bör kombineras med en bestämmelse om att interpellationer och motioner, som anknyter till den allmänpolitiska debatten, får tas upp och slutbehandlas i samband med debatten.

Samtidigt är det viktigt att de allmänpolitiska debatterna inte inkräktar på ordinarie beslutsmöten, då beslutsärenden måste kunna prioriteras i kommunfullmäktige.

Personer med funktionsnedsättnings inflytande

Stadsledningsförvaltningen delar utredarens bedömning om vikten av att ha tillgänglighetsanpassade möteslokaler så att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till delaktighet vid sammanträden. Sammanträdeslokalerna i Solna stadshus har under 2015 fått utökad tillgänglighet. I Solna finns redan idag ett råd för funktionshinderfrågor och rådets direktiv fastställs i den kommunala organisationen på ett likartat sätt rekommenderas i betänkandet.

Medborgardialog och samråd

I beredningen föreslås att det bör framgå av kommunallagen att kommunfullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra synpunkter inför beslut. Det är sedan upp till fullmäktige att besluta om hur detta ska genomföras.

Det finns även möjlighet till insyn i den politiska processen för allmänheten då sammanträdeshandlingar och protokoll publiceras stadens webbsida och kommunfullmäktiges sammanträden finns tillgängliga via webbsändning. I Solna finns dessutom kommunala råd där förtroendevalda och representanter från intresseorganisationer möts och behandlar olika sakfrågor inom trygghet, funktionshinder - och pensionärsfrågor.

Staden genomför medborgardialoger, och det finns även andra forum som till exempel företagsnätverk och trygghetsinventering som genomförs i samverkan med andra myndigheter. Staden kanaliserar viktiga synpunkter och frågor från kommunmedborgarna genom det nya kontaktcentret via telefon, webben, sociala medier samt besök i stadshuset och fångar på så sätt upp viktiga frågor som skickas vidare för verksamhetsutveckling. De förtroendevaldas vardagliga kontakt med allmänheten är givetvis också av stor betydelse för att underlätta för kommunmedborgare att inkomma med synpunkter inför beslut i en aktuell fråga.

Stadsledningsförvaltningen bedömer att det dessutom inom ramen för plan- och bygglagens processer redan finns goda förutsättningar för sakägare, berörda boende och andra enskilda som har ett intresse att inkomma med synpunkter inför politiskt beslut.

Generellt sett finns etablerade system baserade i befintliga regelsystem. I Solnas fall fastställs detta av fullmäktige redan i dag, huvudsakligen i verksamhetsplan och budget. Stadsledningsförvaltningen anser inte det finns skäl för ytterligare regleringar i detta avseende.

Personer med funktionsnedsättnings inflytande

Stadsledningsförvaltningen delar utredarens bedömning om vikten av att ha tillgänglighetsanpassade möteslokaler så att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till delaktighet vid sammanträden. Sammanträdeslokalerna i Solna stadshus har under 2015 tillgänglighetsanpassats. I Solna finns redan idag ett råd för funktionshinderfrågor och rådets direktiv fastställs i den kommunala organisationen på ett likartat sätt rekommenderas i betänkandet.

Medborgardialog och samråd

I beredningen föreslås att det bör framgå av kommunallagen att kommunfullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra synpunkter inför beslut. Det är sedan upp till fullmäktige att besluta om hur detta ska genomföras. Med medlemmar avses samtliga folkbokförda kommunmedborgare i kommunen. Även fastighetsägare som är juridiska personer såsom ideella organisationer och företag kan beredas möjlighet att inkomma med synpunkter.

Stadsledningsförvaltningen bedömer att det inom ramen för plan- och bygglagens samrådsprocess redan finns goda förutsättningar för sakägare, berörda boende och andra enskilda som har ett intresse att inkomma med synpunkter inför politiskt beslut.

Det finns även möjlighet till insyn i den politiska processen för allmänheten då sammanträdeshandlingar och protokoll publiceras stadens webbsida och kommunfullmäktiges sammanträden finns tillgängliga via webbsändning. I Solna finns dessutom kommunala råd där förtroendevalda och representanter från intresseorganisationer möts och behandlar olika sakfrågor inom trygghet, funktionshinder - och pensionärsfrågor.

Staden genomför medborgardialoger, och det finns även andra forum som till exempel företagsnätverk och trygghetsinventering som genomförs i samverkan med andra myndigheter. Staden kanaliserar viktiga synpunkter och frågor från kommunmedborgarna genom det nya kontaktcentret via telefon, webben, sociala medier samt besök i stadshuset och fångar på så sätt upp viktiga frågor som skickas vidare för verksamhetsutveckling. De förtroendevaldas vardagliga kontakt med allmänheten är givetvis också av stor betydelse för kommunmedborgare att inkomma med synpunkter inför beslut i en aktuell fråga.

Helena Milton
Kanslichef

Clara Blidmo
Stadssekreterare